

RAPORT COMUN nr. 1
privind evoluțiile înregistrate în materia relațiilor bilaterale
de servicii de comunicații electronice

7 iulie 2022

Cuprins

1.	CONTEXT ȘI SCOP	2
2.	EVOLUȚII LA NIVELUL AUTORITĂȚILOR	3
	• <i>Deciziile ANRCETI în Republica Moldova</i>	3
	• <i>Solicitarea ANCOM în România</i>	4
	• <i>Chestionar comun</i>	4
3.	EVOLUȚII INTER-OPERATORI (la nivel cu ridicata)	4
4.	EVOLUȚII ÎN PREȚURILE OFERTELOR CU AMĂNUNTUL	5
	• <i>Oferte de prețuri în vigoare în Republica Moldova</i>	5
	• <i>Evoluții în prețurile ofertelor în Republica Moldova</i>	8
	• <i>Oferte de prețuri în vigoare în România</i>	9
	• <i>Evoluții în prețurile ofertelor în România</i>	11
5.	CONCLUZII	12

1. CONTEXT ȘI SCOP

Guvernul României și Guvernul Republicii Moldova au semnat la Chișinău pe 11 februarie 2022 un Acord privind reducerea tarifelor de furnizare a serviciilor de roaming internațional și a celor de apeluri internaționale între cele două state, denumit în continuare *Acordul*.

Acordul interguvernamental a fost semnat după îndelungi și consistente negocieri tehnice între autoritățile de reglementare din cele două state și a intrat în vigoare la 25 martie 2022. Punerea în aplicare a *Acordului* este realizată pentru partea română cu sprijinul Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații (ANCOM), iar pentru Republica Moldova cu sprijinul Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI).

În ambele state, *Acordul* se aplică de către toate societățile care furnizează servicii de roaming și apeluri internaționale către celălalt stat, după cum urmează:

- în Republica Moldova, de către toate societățile care furnizează servicii de roaming în România și/sau apeluri internaționale către România, utilizând numerotație telefonică moldovenească.
- în România, de către toate societățile care furnizează servicii de roaming în Republica Moldova și/sau apeluri internaționale către Republica Moldova, utilizând numerotație telefonică românească;

Prezentul raport comun este întocmit și publicat de ANCOM și ANRCETI în aplicarea dispozițiilor art. 10 al *Acordului* și urmărește raportarea evoluțiilor înregistrate în materia relațiilor bilaterale de servicii de comunicații electronice dintre România și Republica Moldova.

Raportul surprinde cele mai importante evoluții înregistrate în cuprinsul perioadei care a început de la intrarea în vigoare a *Acordului* și până la data raportului, într-o structură funcțională care pornește de la evoluțiile înregistrate la nivelul autorităților de reglementare și terminând cu efectele în tarifele din ofertele la utilizatori.

2. EVOLUȚII LA NIVELUL AUTORITĂȚILOR

Tarifele mari pentru serviciile de roaming și apeluri telefonice dintre România și Republica Moldova descurajează comunicarea dintre utilizatorii serviciilor de comunicații electronice din cele două state.

Obligațiile legislației UE de [roaming ca acasă \(RLAH\)](#) valabile pentru Spațiul Economic European nu pot fi momentan extinse la Republica Moldova, iar România nu poate impune obligații pe baze bilaterale în materia roamingului, însă acest lucru nu ar trebui să împiedice operatorii din cele două state să ofere clienților lor roaming reciproc și apeluri bilaterale, la tarife naționale sau cât mai apropiate de acestea.

În acest sens, remarcăm următoarele.

- ***Deciziile ANRCETI în Republica Moldova***

La doar câteva zile de la intrarea în vigoare a *Acordului*, ANRCETI adoptă reglementări tarifare la nivelul Regulamentului Delegat nr. 654/2021 (de completare a Directivei (UE) 2018/1972).

Astfel, prin Hotărârile cu numărul de la 8 la 31 din 31 martie 2022 ale Consiliului de Administrație al ANRCETI, au fost aduse modificări obligațiilor *ex-ante*, impuse anterior furnizorilor cu putere semnificativă pe piețele individuale ale terminării apelurilor în rețelele mobile și fixe din Republica Moldova. Prin aceste modificări, fiind coroborate cu prevederile *Acordului*, furnizorii respectivi au căpătat obligația oferirii serviciilor de terminare a apelurilor internaționale provenite de la numere din România, precum și obligația tratării tarifare a apelurilor date similar tratamentului acordat apelurilor naționale.

Prin aceleași reglementări, ANRCETI a impus plafoane maxime ale tarifelor pentru terminarea apelurilor în rețelele individuale de telefonie mobilă de 0,2 eurocenți/minut, iar pentru rețelele de telefonie fixă – de 0,07 eurocenți/minut, aliniindu-le la plafoanele tarifare similare prevăzute la nivel European de Regulamentul Delegat nr.654/2021 de completare a Directivei (UE) 2018/1972 a Parlamentului European și a Consiliului prin stabilirea unui tarif maxim unic la nivelul Uniunii de terminare a apelurilor de voce în rețelele mobile și a unui tarif maxim unic la nivelul Uniunii de terminare a apelurilor de voce în rețelele fixe.

Toate aceste hotărâri au intrat în vigoare la 1 aprilie 2022 și produc toate efectele din prima zi de aplicare.

De asemenea, ANRCETI a fost continuu în consultări cu furnizorii de rețele mobile din Republica Moldova pentru facilitarea și susținerea implementării prevederilor *Acordului*, inclusiv în ceea ce ține de negocierea sau renegocierea acordurilor comerciale privind serviciile cu ridicata de roaming și de interconectare cu operatorii din România.

- **Solicitarea ANCOM în România**

În aplicarea *Acordului*, ANCOM solicită pe 6 aprilie 2022 tuturor operatorilor din România cu resurse de numerotație telefonică din domeniile 0Z=02, 0Z=03 și 0Z=07 să reducă tarifele serviciilor de roaming și apeluri internaționale cu Republica Moldova.

Constatând că urmarea reglementărilor ANRCETI nu mai există vreo justificare economică pentru tarifele mari percepute pentru serviciile de roaming și respectiv apeluri către Republica Moldova, solicitarea ANCOM pentru operatorii din România vizează întregul lanț valoric:

- re-negocierea acordurilor de interconectare cu partenerii din Republica Moldova;
- condiții corecte și rezonabile la intermedierea interconectării prin tranzit de apeluri, SMS-uri sau capacitate de internet și date;
- reducerea prețurilor cu amănuntul ale serviciilor de roaming în Republica Moldova, respectiv pentru serviciile de apeluri către Republica Moldova.

- **Chestionar comun**

Asigurarea unui cadru comun de monitorizare a situației și evoluțiilor înregistrate în materia relațiilor bilaterale de servicii de comunicații electronice, reprezintă o necesitate obiectivă.

Astfel, cele două autorități de reglementare au conceput un chestionar comun care permite monitorizarea cu frecvență trimestrială și raportarea efectelor *Acordului* pe întregul lanț valoric al serviciilor de roaming și apeluri între cele două state.

Chestionarul conține indicatori statistici privind traficul și utilizatorii, veniturile și cheltuielile astfel înregistrate, informații din contractele de interconectare la nivel cu ridicata/de gros în baza cărora se desfășoară schimburile de trafic, respectiv informații standardizate privind prețurile la nivel cu amănuntul, pentru serviciile percepute clienților.

Chestionarul a fost transmis în 24 iunie 2022 operatorilor din cele 2 state, primul termen de răspuns fiind 10 august 2022.

De asemenea, în prima jumătate a anului, ANRCETI și ANCOM au purtat mai multe serii de întâlniri online, dezbateri și schimburi de informații, concentrate pe punerea în aplicare a *Acordului* și pe evoluțiile tarifelor serviciilor, cu ridicata și cu amănuntul.

3. EVOLUȚII INTER-OPERATORI (la nivel cu ridicata)

În decursul perioadei, operatorii de comunicații electronice din cele două state au negociat și convenit asupra unor noi condiții de furnizare a serviciilor cu ridicata (de gros), în acorduri de interconectare noi/revizuite. De asemenea, încheierea unor alte contracte este posibilă în viitor, pe măsura evoluției traficului urmarea *Acordului*.

Noile condiții de furnizare a serviciilor privesc în special condițiile tarifare pentru serviciile de roaming cu ridicata (furnizate între operatori), precum și unele măsuri pentru gestiunea traficului pe o legătură de interconectare directă. De asemenea, tarifele operatorilor din România și Republica Moldova pentru terminarea în rețele mobile și fixe a apelurilor provenite din cele două țări au ajuns reciproce, la nivelul tarifelor pentru servicii similare reglementate la nivel european.

Un contract pre-existent de intermediere determină un operator să accepte traficul provenind din rețelele partenere doar pe bază de tranzit, însă în noi condiții tarifare.

În general, contractele de interconectare pot conține secrete de afaceri și informații confidențiale, a căror dezvăluire poate produce daune comerciale semnificative.

4. EVOLUȚII ÎN PREȚURILE OFERTELOR CU AMĂNUNTUL

Prețurile cu amănuntul ale serviciilor de comunicații electronice din Republica Moldova diferă de cele din România, așa după cum sunt diferite și prețurile altor produse sau servicii.

Memoria colectivă a utilizatorilor reține însă tarifele prohibitive pentru utilizarea serviciilor în roaming, din România în Republica Moldova sau invers, sau pentru apeluri internaționale.

Principalele evoluții remarcate în prețurile din ofertele cu amănuntul sunt prezentate în cele ce urmează.

De remarcat că utilizatorii pot să nu observe în consumul lor prețurile din noile oferte, în funcție de design-ul ofertelor și/sau de contractele pre-existente pe care le au cu operatorii. De exemplu:

- o ofertă cu beneficii foarte bune aflată azi în portofoliu, poate să nu se aplice contractelor existente;
- chiar și modificarea unor tarife standard, poate să fie limitată la contractele semnate până la sau ulterior unei anumite date,

Prin urmare, prețurile la care se consumă efectiv serviciile, pot diferi substanțial de prețurile ofertelor în vigoare.

- ***Oferte de prețuri în vigoare în Republica Moldova***

Din 1 martie 2022, **Orange Moldova** a ajustat oferta sa de abonamente, prevăzând posibilitatea pentru utilizatori de a consuma serviciile naționale incluse în abonament în timpul roamingului în România. Această posibilitate este disponibilă pentru noii abonați la planurile tarifare cu mărirea tarifului de abonament de 170 lei lunar (8,4 Euro) și mai mult.

Abonament GO 90			
Nelimitat cu 3 Numere Favorite	200 minute naționale	4 GB + 4 GB cu Family	Ofertă + 10 GB bonus la conectare
			90 lei lunar 4.5 Euro

Abonament TOP 130	Abonament TOP 170	Abonament TOP 190	Abonament TOP 270
Nelimitat cu 3 Numere Favorite	Nelimitat în rețea	Nelimitat în rețea	Nelimitat minute și SMS naționale + roaming în România
450 minute naționale	750 minute naționale + roaming în România	1000 minute naționale + roaming în România	50 minute internaționale
10 GB + 10 GB cu Family	25 GB + 25 GB cu Family	50 GB + 50 GB cu Family	100 GB + 100 GB cu Family
Ofertă + 20 GB bonus la conectare	Ofertă + 20 GB bonus la conectare	Ofertă + 20 GB bonus la conectare	Ofertă + 20 GB bonus la conectare
	5,63 GB limita în roaming România	6,29 GB limita în roaming România	30 min + 500 MB în roaming 8,94 GB limita în roaming România
130 lei lunar 6.4 Euro	170 lei lunar 8.4 Euro	190 lei lunar 9.4 Euro	270 lei lunar 13.4 Euro

Astfel, **Orange Moldova** a introdus posibilitatea consumului serviciilor naționale în roaming în România (apropiat de conceptul RLAH european, cu mici diferențe) pentru abonații noi la abonamentele de mai sus care includ aceste servicii. Dintre abonații existenți, posibilitatea implicită pentru a putea beneficia de serviciile naționale în timpul roamingului în România a fost deschisă doar pentru o anumită gamă de abonamente Business.

Consumului de servicii în roaming din contul serviciilor naționale îi este aplicată o politică de utilizare rezonabilă a operatorului.

Tarifele standard de roaming în România ale operatorului **Orange Moldova** sunt:

- Pentru efectuare de apeluri locale (la numere din România), apeluri spre Republica Moldova și pentru apeluri de intrare – 1,7 lei per minut (0,084 Euro);
- Pentru expediere de SMS - 0,6 lei per mesaj (0,03 Euro);
- Pentru servicii Internet – 200 lei per GB (9,9 Euro).

Orange Moldova oferă tuturor utilizatorilor săi, la abonament și cartelă, posibilitatea activării de opțiuni dedicate pentru servicii de roaming în România. De 70 lei (3,47 Euro) poate fi activat un volum de 1 GB de date în roaming sau de 60 lei (3 Euro) poate fi activat un număr de 60 de minute + 60 de SMS în roaming.

Din 14 martie 2022, **Moldcell** a ajustat la rândul său oferta sa de abonamente, prevăzând posibilitatea pentru utilizatori de a consuma serviciile naționale incluse în abonament în timpul roamingului în România. Această posibilitate este disponibilă pentru noii abonați la planurile tarifare curente cu mărirea tarifului de abonament de 170 lei lunar (8,4 Euro) și mai mult.

Next 100	Next 120	Next 170	Next 250
<p>1000 min naționale</p> <p>6 GB trafic Internet</p>	<p>NELIMITAT apeluri în rețea</p> <p>500 min și 100 SMS naționale</p> <p>10 GB trafic Internet</p>	<p>NELIMITAT apeluri în rețea</p> <p>750 min și 100 SMS naționale + roaming în România</p> <p>25 GB inclusiv 5 GB roaming în România</p> <p>NELIMITAT Rețele sociale, YouTube</p>	<p>NELIMITAT min și 100 SMS naționale + roaming în România</p> <p>30 minute/SMS internaționale</p> <p>50 GB inclusiv 10 GB roaming în România</p> <p>NELIMITAT Rețele sociale, YouTube, ivi</p>
<p>100 lei 4.95 Euro</p>	<p>120 lei 5.95 Euro</p>	<p>170 lei 8.4 Euro</p>	<p>250 lei 12.4 Euro</p>

Moldcell a introdus posibilitatea consumului serviciilor naționale incluse și aflându-se în roaming în România (cu mici diferențe, apropiat de conceptul RLAH european). Consumului de servicii în roaming din contul serviciilor naționale îi este aplicată o politică de utilizare rezonabilă a operatorului.

Tarifele standard de roaming în România ale operatorului **Moldcell** sunt:

- Pentru efectuare de apeluri locale (la numere din România), apeluri spre Republica Moldova și pentru apeluri de intrare – 1,99 lei per minut (0,098 Euro);
- Pentru expediere de SMS - 0,99 lei per mesaj (0,049 Euro);
- Pentru servicii Internet – 500 lei per GB (24,75 Euro).

Moldcell oferă tuturor utilizatorilor săi, la abonament și cartelă, posibilitatea activării de opțiuni dedicate pentru servicii de roaming în România. De 190 lei (9,4 Euro) poate fi activat un volum de 3 GB de date în roaming sau de 150 lei (7,43 Euro) poate fi activat un volum de 1 GB de date.

Moldtelecom nu dispune în grila ofertei sale pentru servicii naționale de planuri tarifare cu servicii de roaming în România incluse. Pentru consumul de servicii în roaming, la abonament și cartelă, sunt aplicate tarifele extra-consum naționale ale operatorului, cu excepția apelurilor de intrare, care în roaming sunt tarifate la același nivel cu apelurile locale și spre Republica Moldova. Deși operatorul Moldtelecom nu are

În oferta sa curentă planuri tarifare cu servicii de roaming în România incluse, tarifele standard de roaming în România sunt cele mai mici între toți operatorii.

Cele mai mici tarife standard pentru servicii consumate în roaming în România, în lipsa unei opțiuni active sau a posibilității consumului de servicii naționale în roaming, dintre toți operatorii, au fost înregistrate la Moldtelecom, fiind următoarele:

- Pentru efectuare de apeluri locale (la numere din România), apeluri spre Republica Moldova și pentru apeluri de intrare – 1,5 lei per minut (0,075 Euro);
- Pentru expediere de SMS - 0,5 lei per mesaj(0,025 Euro);
- Pentru servicii Internet – 100 lei per GB (4,95 Euro).

Moldtelecom oferă tuturor utilizatorilor săi, la abonament și cartelă, posibilitatea activării a două opțiuni dedicate pentru servicii de roaming în România. De 70 lei (3,47 Euro) poate fi activat un volum de 1 GB de date în roaming sau de 100 lei (4,95 Euro) poate fi activat un volum de 1 GB de date și 25 de minute în roaming.

• ***Evoluții în prețurile ofertelor în Republica Moldova***

În iunie 2022 față de iunie 2021, toți trei operatorii mobili au redus tarifele standard, pentru planurile tarifare fără servicii incluse de roaming în România și fără opțiuni de roaming active. Astfel, serviciilor consumate în roaming le sunt de fapt aplicate tarifele naționale standard pentru consum de servicii extra-abonament sau în lipsa vreo unei opțiuni active cu servicii naționale. Deosebit de tarifele naționale standard sunt tarificate apelurile de intrare în roaming, pentru care operatorii percep tarife egale cu tarifele pentru efectuare de apel local sau spre Republica Moldova.

O sinteză a evoluțiilor esențiale ale tarifelor pentru roaming în România este prezentată în tabelul de mai jos:

	Serviciu/client	Orange	Moldcell	Moldtelecom
Roaming în România <i>tarife standard la abonament și prepay</i>	Apeluri locale și spre RM	Tarifele au fost reduse la cele naționale standard	Tarifele au fost reduse la cele naționale standard	Tarifele au fost reduse la cele naționale standard
	Apeluri de intrare	Tarifele au fost reduse la cele naționale standard	Tarifele au fost reduse la cele naționale standard	Tarifele au fost reduse la cele naționale standard
	SMS	Tarifele au fost reduse la cele naționale standard	Tarifele au fost reduse la cele naționale standard	Tarifele au fost reduse la cele naționale standard
	Internet	Tarifele au fost reduse la cele naționale standard	Tarifele au fost reduse la cele naționale standard	Tarifele au fost reduse la cele naționale standard
Roaming în România <i>extra-opțiuni</i>	Abonamente și extra	Dublarea volumului de date cuprinse în opțiune	Tarifele medii per unități de servicii au scăzut	Cvadruplarea volumului de date din opțiune
Apeluri internaționale către România	cartele preplătite	Fără schimbare	Fără schimbare	Fără schimbare
	abonamente	Fără schimbare	Fără schimbare	Fără schimbare

• **Oferte de prețuri în vigoare în România**

- februarie 2022 – tarif standard de 5 cenți/MB, pentru internet în roaming în Republica Moldova pentru cartele preplătite Vodafone;
- 22 martie 2022 – primele oferte conținând extra-opțiuni cu GB internet în roaming în Republica Moldova, la 5 euro: Orange Romania;
- 19 mai 2022 - apelurile către Republica Moldova, incluse în beneficiile naționale pentru cartele pre-plătite, în oferta Vodafone Romania; alte oferte pentru tarife standard și planuri alternative, anunțate;
- Mai 2022 – tarife standard de 5 eurocenți pe minut sau SMS în roaming în Republica Moldova și 0,5 eurocenți/MB (echivalentul a 5 euro/GB) pentru internet în roaming în Republica Moldova, pentru cartele sau abonamente, la Orange Romania; valabilitatea promoției a fost prelungită succesiv;
- Cel mai mic preț pentru internet în roaming în Republica Moldova, indiferent de consum: 0,0011 euro/MB (echivalentul a 1,1 euro/GB) = tariful standard pentru internet în roaming în Republica Moldova, în ofertele Digi.

Tabelul de mai jos prezintă tarifele standard în vigoare în iunie 2022, pentru consumul de servicii în roaming în Republica Moldova

Tarife standard pentru roaming, prețuri în euro (fără TVA)	Orange Abonament sau cartelă	Vodafone			Telekom RMC	Digi
		Abonamente până în 12.07.2019	Abonamente după 12.07.2019	cartele		
Apel către România (1 minut)	0,05	1	0,21	0,5	1,05	0,26
1 SMS	0,05	0,35	0,21	0,35	0,38	0,01
1 MB	0,005	7,1	0,02	0,05	4	0,0011

Oferte alternative¹ în vigoare (iunie 2022) care permit consumul serviciilor în roaming în Republica Moldova:

Planuri alternative	Orange			Vodafone			Telekom RMC
	Go Moldova Plus	Go Moldova Data	16 € credit	15 euro credit	All inclusive	Data only	R12
Valabilitate	30 zile, cartelă sau abonament	30 zile, cartelă sau abonament	35 zile	28 zile, cartelă	fără perioadă de valabilitate, plan doar pentru abonamente		28 zile, cartelă
Preț (fără TVA)	5 €	5 €	16 €	12,6 €	21 €	12,6 €	12 €
Beneficii incluse	100 minute /SMS 1 GB internet	2 GB internet	minute/SMS nelimitate în rețea 2000 minute naționale/ internaționale din care 600 minute/SMS internaționale pe mobil UE 16 GB naționali 320 GB naționali bonus 100 minute /SMS către 12 state RoW + MD	Minute/SMS nelimitate în rețea 150GB naționali, din care 15GB în SEE și 1 GB in non-SEE 2000 min. naționale 100 minute/SMS non-SEE	Varianta pentru MD 50 minute 25 SMS 1 GB	Varianta pentru MD 1 GB	Minute/SMS nelimitate în rețea 1000 minute/SMS naționale/roaming SEE din care 150 SMS-uri roaming SEE 200 de minute internaționale către anumite destinații 100 minute/SMS în roaming în MD, TR, RS, CH 15 GB naționali, din care 12 GB în SEE și 1 GB în MD, TR, RS, CH

¹ Cunoscut și ca opțiuni sau extra-opțiuni

• **Evoluții în prețurile ofertelor în România**

În iunie 2022 față de iunie 2021, reducerile de prețuri în ofertele curente variază de la un operator la altul și de la un serviciu la altul, o sinteză schematică fiind prezentată în tabelul de mai jos:

30 iunie 2022	Serviciu/client	Orange România	Vodafone Romania	Telekom RMC	RCS&RDS
Roaming în Republica Moldova tarife standard	apeluri	✓ toți clienții, promoție	✓ preplătite	✗ preț nemodificat	✗ preț nemodificat
	SMS	✓ toți clienții, promoție	✗ preț nemodificat	✗ preț nemodificat	= menține cel mai mic tarif standard
	internet	✓ toți clienții, promoție	✓ preplătite	✗ preț nemodificat	= menține cel mai mic tarif standard
Roaming în Republica Moldova extra-opțiuni	abonamente	✓ 1-2 GB internet incluși	✓ anunțate	✗ preț nemodificat	— nu există ofertă
Apeluri către Republica Moldova	cartele preplătite	✗ preț nemodificat	✓ asimilate minutelor naționale	✗ preț nemodificat	✗ preț nemodificat
	abonamente	✗ preț nemodificat	✓ anunțate	✗ preț nemodificat	✗ preț nemodificat

Legendă

✓ reducere preț în oferta curentă ✗ preț nemodificat în ofertă (inclusiv în raport cu beneficiile, dacă este cazul) — nu există ofertă pentru această categorie ✓ anunțate în comunicat de presă = menține cel mai mic tarif standard

Sintetizând, ANCOM a observat următoarele evoluții, pe categorii:

tarife standard în roaming

- au scăzut cu 95% - 96% tarifele standard pentru apelurile către România efectuate în roaming în Republica Moldova de pe cartelele preplătite, respectiv abonamentele Orange, până la 5 eurocenți/minut (prețurile sunt afișate ca promoții temporare);
- a scăzut cu 58% tariful standard pentru apelurile către România efectuate în roaming în Republica Moldova de pe cartelele pre-plătite ale Vodafone, până la 50 eurocenți; tariful este în continuare mare în raport cu costurile;
- a scăzut cu 97,5% tariful standard pentru internetul în roaming în Republica Moldova, pentru clienții Orange (pe bază de promoție temporară), respectiv cu 93% tariful standard pentru internetul în roaming în Republica Moldova pentru cartelele pre-plătite Vodafone;

extra-opțiuni în roaming

- extra-opțiunile de roaming lansate de Orange în 2022 permit un consum de internet în roaming în Republica Moldova la prețuri de 10 ori mai mici sau mai mult, față de iunie 2021, respectiv triplarea minutelor/SMS-urilor incluse în beneficii;

apeluri către Republica Moldova

- cu excepția ofertei Vodafone lansată în 19 mai 2022, prețurile apelurilor internaționale către Republica Moldova au rămas neschimbate, în ofertele celorlalți operatori, fiind cuprinse între 18 și 63 eurocenți/minut.

5. CONCLUZII

La nivel cu ridicata, primele efecte observate ale *Acordului* constau în noi condiții tarifare pentru realizarea interconectării și a schimburilor de trafic.

La nivel cu amănuntul, au fost observate reduceri tarifare pentru roaming, în ambele state.

În România, Orange și Vodafone au redus tarifele standard pentru servicii în roaming. De asemenea, Orange România a lansat extra-opțiuni în roaming care permit consumul de date la prețuri de 10 ori mai mici (față de iunie 2021). Pe de altă parte, Digi menține cel mai mic tarif standard din piață pentru internet în roaming în Republica Moldova.

În Republica Moldova, Orange și Moldcell au introdus, pentru abonații nou conectați, posibilitatea consumului serviciilor naționale în timpul aflării în roaming în România, la condiții apropiate de cele ale conceptului RLAH european, deși cu mici diferențe față de acestea.

Toți trei operatorii din Republica Moldova au redus tarifele lor standard pentru roaming în România, la abonamente și cartele, până la nivelul tarifelor naționale standard aplicate *extra-pachet* abonamentelor și cartelelor.

De asemenea, toți trei operatorii din Republica Moldova oferă utilizatorilor posibilitatea activării de extra-opțiuni dedicate pentru servicii de roaming în România cu avantaje tarifare suplimentare față de tarifele standard pentru roaming. În special se remarcă evoluția costului mediu al utilizatorului pentru consum de date în roaming pe bază de opțiuni. Astfel aceste costuri au scăzut pentru utilizatorii din Republica Moldova între 2 și 4 ori.

Prețurile apelurilor internaționale din România către Republica Moldova sunt în continuare mari și au rămas nemodificate, în ofertele Telekom, Orange și Digi.

Prețurile apelurilor internaționale din Republica Moldova către România sunt în continuare mari și au rămas nemodificate, în ofertele Orange Moldova, Moldtelecom și Moldcell.

Cele două autorități de reglementare vor continua monitorizarea și raportarea evoluțiilor și efectelor *Acordului*.